

22 Het was stil op straat, of toch niet?

Marlijn Peeters

Amsterdam, 19 september 2008¹

Het is vrijdagavond 19 september in Amsterdam, of is het al nacht? Het is koud buiten. Niet heel koud, maar wel kouder dan gemiddeld. Het zal een graad of 10 zijn. Vandaag was er een lekker nazomerzonnetje (KNMI.nl, 2008). Goed voor een terrasje uit de wind. Maar nu niet meer, nu wordt het te koud. Buiten op straat is het niet zo druk. Veel mensen zitten nu thuis voor de kachel of zijn in het centrum voor een avondje stappen. En sommige mensen liggen vast ook al in bed. Het wordt al laat. Maar weinig mensen wagen zich op dit uur buiten. Er lopen mensen op straat, maar niemand ziet echt wat er om zich heen gebeurt. Iedereen leeft in zijn eigen wereldje, zonder aandacht te besteden aan wie of wat er ook in de buurt is. Iedereen, behalve ik. Ik ben mij juist zeer bewust van de andere mensen, van wie er oplet en wie snel doorloopt om op een afspraak te komen. Maar vanavond kijkt niemand op, iedereen is in zijn jas gekropen en haast zich door de straten. Dus loop ik rustig door, zonder echt opgemerkt te worden.

Het is vandaag vrijdag. Voor de meeste mensen betekent dat dat het weekend is, maar niet voor mij. Ik werk wanneer het nodig is. En nu is het nodig. Hard nodig. Er moet geld binnenkomen, anders staat er morgen geen eten op tafel. En ik heb ook iets anders nodig. O, het is zo koud buiten, ik voel het in m'n botten. Een shotje zou die kou snel verdrijven. Ja, een shotje heb ik nodig. Een *rush*. Maar ik heb geen geld, ik moet eerst werken om aan geld te komen.² Want het is echt wel hard werken hoor. En ik verdien meer geld zo dan met mijn uitkering, veel meer geld.³ Van alleen mijn uitkering kan ik niet rondkomen. Ik kijk waar het licht aan is, en waar

¹De onderstaande beschrijving is puur hypothetisch. Enkel de locatie en het tijdstip zijn waarheidsgetrouw.

²De twee belangrijkste redenen om in te breken bij de meest recente inbraak is geld voor drugs (61,9%) of eigen onderhoud (12,4%) (Worthington & Webber, 2013). Ook Verwee et al. (2007) vinden dat drugs (43%), luxe leven (30%), overleven (19%) en leven (17%) als motieven worden genoemd.

³Een inbreker verdient gemiddeld 22 keer meer met inbreken dan uit legale inkomsten (mediaan 5.56) (Worthington, 2013).

uit. Daaraan kan ik zien of er iemand thuis is.⁴ Ik kijk waar de burens thuis zijn. En natuurlijk ook of het er een beetje rijk uitziet, of er iets te halen valt.⁵ Zoals ik al zei, ik moet werken. Ik ben aan het werk.

Rond 21.00u ben ik thuis vertrokken, in Oud-West, en heb ik een beetje rondgelopen op straat, richting het Museumkwartier, daar ben ik nu. Een paar dagen geleden was ik hier ook.⁶ Toen had ik een mooi huis gevonden. Dat huis had ik gekozen omdat het raam er veelbelovend uitzag. En dat zag het ook. Maar de deur bleek niet op slot te zitten, dat was nog gemakkelijker.⁷ Maar omdat ik door de deur ben gekomen, hebben ze vast niet door dat het raam ook makkelijk te openen is, een heel zwak slot heeft dat. En er waren nog meer mooie dingen te halen daar! Ik kon het toen niet meenemen, maar ik ga het nu nog eens proberen. Van de week had ik een laptop, wat sieraden en *cash* gevonden. De sieraden bleken uiteindelijk nep te zijn, dat viel wel tegen. Maar toch was het een mooie score. Wie weet hebben ze ook al wel een nieuwe laptop gekocht?

Ah, hier is het. Deze straat. Maar het bevat me niets. Er is veel te veel geluid in de straat. En ik zie fietsen staan. Geluid en zoveel fietsen bij een woning is niet goed. Geluid betekent dat er mensen zijn die me kunnen betrappen, of mensen die me kunnen zien en herkennen. Nee, geluid is niet goed.⁸ Er zijn teveel mensen in de buurt van dit huis. Daar is het feestje. Er is veel beweging in huis en de deur gaat open. Ik loop maar snel door en kijk naar beneden, al wordt er waarschijnlijk niet op me gelet. Deze straat is vanavond niet goed, ik ga wel naar een andere straat.⁹ Ik kom volgende week nog wel een keer kijken.

Ik loop rustig verder. Maar wat is dat? O, shit... Er komt een politieagent om de hoek. Hij loopt zelfverzekerd rond en kijkt om zich heen. “Goedenavond meneer”, zegt de politieagent, het is een onbekende agent.

⁴Ruim een kwart (27%) van de inbrekers kiest een woning omdat het eruit ziet alsof er niemand thuis is (Worthington & Webber, 2013). Negentig procent van de inbrekers zegt geen woning te betreden die er bewoond uitziet (Cromwell et al., 1991).

⁵Een inbreker kiest een woning omdat ze weten dat er iets te halen valt, of omdat de woning er welvarend uitziet (Rengert & Wasilchick, 2000; Tseloni et al., 2002; Worthington & Webber, 2013).

⁶Na een inbraak is er een vergrote kans op een herhaalde inbraak, of een inbraak in de buurt. In Amsterdam Zuid is in 2008 een grote kans op een herhaalde (56x) of bijna herhaalde (2.8x) inbraak binnen 1 dag (berekend met de *near repeat calculator*, Ratcliffe, 2008). Voor meer informatie over deze analyse, zie bijvoorbeeld van der Kemp et al. (2010).

⁷Een deel van de woningen wordt gekozen omdat er een deur (7%) of raam (4%) open staat (Worthington & Webber, 2013) en dertig procent van de inbrekers komt binnen door een open raam of deur (Verwee et al., 2007).

⁸De belangrijkste reden waarom inbrekers afzien van een inbraak is vanwege geluid (Verwee et al., 2007; Worthington & Webber, 2013).

⁹Doelwitsselectie kan gezien worden als een sequentieel keuzeprocess, waarbij eerst een gebied (de wijk) wordt gekozen om in te breken, vervolgens de straat en uiteindelijk pas de woning (Brantingham & Brantingham, 1984; Kleemans, 1996; Vandeviver & van Daele, 2012).

“Goedenavond”, zeg ik beleefd terug. Ik ken deze agent niet, en hij mij dus waarschijnlijk ook niet. Dat is goed. Ik ben al eens gepakt hier in de buurt, dus het is maar goed dat het een jonge man is. Want een bekende had me waarschijnlijk wel langer aangesproken. Die had willen weten waarom ik op dit moment in deze wijk ben. Een andere had geweten dat dit mijn favoriete werkterrein is, dat ik hier vaker kom. Maar waar één agent is, zijn er soms meer. Misschien zijn ze wel extra alert. Ik ben hier al wel vaker geweest de laatste tijd. Wanneer was de laatste keer? Twee dagen geleden? Ik heb iets gehoord over een strikte politieursveillance kort na inbraken ergens in de buurt van Amsterdam. Een nieuwe manier van politie inzetten.¹⁰ Misschien werkt dat goed en doen ze dat hier nu ook. Misschien dat ze hier nu ook extra aan het surveilleren zijn in de buurt van eerdere inbraken. Het zou best kunnen. De politie doet dat soort dingen wel. Ze zijn niet altijd even slim, maar dit zou wel slim zijn. Ik kom vaak na een paar dagen of een week terug in een wijk. Dan ken ik alles nog goed.¹¹ Maar misschien is vanavond geen goede avond om hier in te breken. Er zijn feestjes en mensen op straat. En de politie is in de buurt. Daar hou ik allemaal niet van.

Ik ga hier links, even een stukje wandelen. En dan zie ik wel waar ik uitkom. Hier wordt het toch niets vanavond, met de politie in de buurt. Waar komen al die mensen vandaan? O, dat hotel. Ik ben al verder gelopen dan ik dacht. Daarom is deze wijk ook zo goed. Toeristen kijken wel om zich heen, maar letten niet echt op. Daarnaast is er hier een aantal winkeltjes, vooral overdag is dat goed. Door al die mensen op straat val ik niet zo op, niemand die op me let.¹² Hoe zal ik gaan? Ik loop wel langs het water terug. Een beetje frisse lucht. Vandaag zal het niet veel meer worden in deze buurt.

Hé, kijk. Aan de overkant van het water. Daar. Het is daar heel erg rustig. Niemand te zien. Heeft Arie daar vorige week niets over gezegd? Dat hij wel eens aan de overkant van het water ging kijken? Ik ga niet graag over het water, dat vind ik vervelend aan Amsterdam, al dat water. Gewoon in een wijk kan ik tenminste altijd alle kanten op, maar als er water is moet ik altijd denken waar een brug is. En daar moet ik dan weer zien te komen als

¹⁰Een samenwerkingsproject van de Vrije Universiteit Amsterdam en Politie Amsterdam-Zuid, waarbij kort na en nabij een eerdere inbraak extra politieursveillance wordt ingezet (Elffers et al., 2012; Peeters et al., 2012).

¹¹Onderzoek suggereert dat inbrekers terugkomen om eerder opgedane kennis nogmaals te benutten (Bernasco, 2008; Bowers & Johnson, 2004; Mehlbaum & van der Weele, 2011).

¹²Hoe minder mensen er op straat zijn, hoe gemakkelijker het voor bewoners is om de omgeving en de mensen in de omgeving in het oog te houden (Newman, 1972). Wijken die niet enkel een residentiele functie hebben, maar ook een commerciële hebben een hogere kans op inbraak (Kleemans, 1996; Lynch & Cantor, 1992; Perkins et al., 1993).

ik terug naar huis wil met de spullen. Ik houd er niet van om ver te lopen met gestolen spullen. Dus ik ga zo min mogelijk over water heen.¹³

Maar in die wijk is geen politie en die agent die blijft vast in zijn eigen wijkje, die komt niet helemaal naar de andere kant van het water. Ik ben daar nog niet eerder geweest, aan de overkant. Daar kom ik eigenlijk nooit. Maar ik ken het er wel een beetje. Alleen hou ik niet zo van dat soort straten. Het is een beetje een lange straat. En door het water kan ik nergens heen.¹⁴ Maar het is wel maar een klein straatje met weinig verkeer en hier wordt het toch niets. Ik ga vandaag wel eens een stukje verder kijken. Gewoon om er zeker van te zijn dat de politie niet meer in de buurt is.¹⁵ Ik kan altijd even gaan kijken.

Hoe heet het hier eigenlijk? O ja, de Stadionweg. Ik ga hier dit zijstraatje wel in, meteen langs het water. Hier is het erg donker en er zijn geen overburen die me kunnen zien.¹⁶ Het is wel leuk, zo'n parkje voor de deur. Dat zou ik ook wel willen. Lekker om buiten te spelen met de kinderen in plaats van op straat. Wie weet als ik weer een baan heb, dan kan ik misschien een huisje vinden ergens buiten. Met groen en een tuin. Ja, dat zou ik wel graag willen. En dan wel met een groot hek ervoor, waar je doorheen kunt kijken. Want anders wordt er ingebroken door iemand.¹⁷ En dat zou ik toch wel stom vinden. Als een dan ex-collega m'n huis binnen zou komen. Nee, dat kan niet. Ach, dromen. Iedereen heeft dromen. Maar eerst moet ik ergens geld vandaan halen. Want Pietje heeft volgende week een schoolreisje, en dat moet ik nog betalen. Anders kan hij niet mee, en dat zou hij me nooit vergeven. En Marie heeft een nieuwe beugel nodig. En dan noemen ze mij een crimineel, die man die dat beugelding moet zetten, die orthodonnogiets, dat is pas een crimineel! Die prijzen zijn niet te doen. Maar voor Marie is het wel beter. Dan heeft ze mooie tanden later. En mensen met mooie tanden krijgen vast sneller een goede baan. Ik heb geen mooie tanden. En ook geen goede baan. Hoewel ik met dit werk een goed centje verdien natuurlijk. Maar dat is geen baan, volgens de meeste mensen toch. Maar het is wel hard werken. De hele avond buiten in de kou op straat

¹³Zogenaamde fysieke barrières als water en spoorwegen maken de reisweg van inbrekers langer en verkleinen de kans dat een inbreker naar een wijk achter een barrière reist (Clare et al., 2009; Peeters & Elffers, 2010).

¹⁴Een hoge toegankelijkheid van wijken en straten verhoogde de kwetsbaarheid voor woninginbraak (Beavon et al., 1994; Hakim et al., 2001).

¹⁵Inbrekers gaan bij een experimentele surveillance iets verder dan de werkelijke surveillance. Wellicht omdat ze niet weten tot waar de surveillance reikt en ze voor de zekerheid iets verder weg gaan (Elffers et al., 2012; Peeters et al., 2012).

¹⁶Inbrekers vermijden huizen die zichtbaar zijn voor overburen (Bennett & Wright, 1984).

¹⁷De mate waarin een ruimte publiek of privaat is wordt beïnvloed door omheiningen. Omheiningen kunnen de kans op inbraak verlagen (Newman, 1972). Aan de andere kant verhogen omheiningen die de zichtbaarheid van de woning vanaf de straat verminderen de kans op inbraak (Bennett & Wright, 1984; Chula Vista police department, 2001; Hamilton-Smith & Kent, 2005).

rondlopen op zoek naar een leuk adresje. Over een goed adresje gesproken, ik moet natuurlijk ook nog even langs Frits, voor m'n shotje. Die beugel kan nog wel iets langer wachten. Hé, over een ander goed adresje gesproken. Dit ziet er wel leuk uit. De tuin is wel handig, want ik kan gemakkelijk doorlopen naar de achterkant van het huis, niemand die me ziet.¹⁸ Maar dit is geen goede plek, want er staat een hondenhok in de tuin. Een hond, daar hou ik niet van.¹⁹ Alle huizen hier hebben wel een leuk dakje boven de voordeur. En een paar huizen verder? Ja. Dat is een mooi huis. En de burens? Daar is het bij allebei donker. Dat vind ik fijn, dan kan niemand mij horen. Dit lijkt wel een goede buurt. Ik ben hier niet eerder geweest, maar misschien kom ik wel een keer terug. Allemaal rijtjeshuizen met zo'n dakje boven de voordeur.²⁰ Dat is fijn voor de mensen als ze thuiskomen. Tegen de regen. Ja. Heel fijn. Maar ook voor mij, want daar kan ik opklimmen. Dat kan ik wel, dat is niet zo hoog. En anders, ja ik zag het goed. De burens hebben een trapje in de tuin laten staan. Waarschijnlijk van het ramen lappen of zo. Mensen zijn soms zo slordig. Altijd hulpmiddelen voor me achterlaten, of zelfs deuren en ramen open laten staan.

Ik zal eerst eens even voorbij lopen. Kijk, hier zijn garages.²¹ Er staan geen auto's, ook bijna niet op straat. Dan is er misschien bij de volgende burens ook niemand thuis. Maar die zouden me toch niet horen, die afstand is veel te groot. Ik zal het huis hier op het hoekje nemen, naast de garages. Daar kan ik aan de zijkant naar binnen. Of niet? Wacht even. Wat is dat? Dat lijkt een kastje van een alarm.²² Had de vorige dat ook? Nee. Ok. Even denken. Hier kan ik makkelijker naar binnen. Ziet er ook wel rijk uit hier. Maar die lijken een alarm te hebben. Het is wel een raar kastje. Misschien is het wel heel iets anders. . . Maar als het een alarm is, staat de politie hier binnen *no time*. Want die agent uit de andere wijk is hier natuurlijk zo. Nee, dat risico kan ik niet nemen. Ik ga wel hiernaast. Dat is ook goed. Dat huis wilde ik in eerste instantie ook nemen, voordat ik zag dat de garages

¹⁸Of je aan de achterkant van het huis kunt komen beïnvloedt de kans op inbraak (Bennett & Wright, 1984; Chula Vista police department, 2001).

¹⁹Sommige onderzoeken laten zien dat inbrekers niet inbreken bij woningen met een hond (Nee & Meenaghan, 2006; Verwee et al., 2007; Wright et al., 1995). Ook de aanwezigheid van tekenen van een hond verlaagt het inbraakrisico (Schneider & Kitchen, 2007).

²⁰Wijken met veel rijtjeshuizen zijn gevoeliger voor inbraak dan wijken met veel appartementen. Wellicht vanwege de hogere toegankelijkheid van rijtjeshuizen (Bernasco & Nieuwbeerta, 2005). Tevens is een inbreker bereid om tot 3.50 meter omhoog of omlaag te klimmen (Veilig Wonen, nd).

²¹Woningen met een garage hebben de laagste kans op inbraak omdat je niet kunt zien of iemand thuis is (Armitage et al., 2011).

²²Een alarm kan de kans op inbraak verlagen (Hakim et al., 2001; Nee & Meenaghan, 2006), hoewel er weinig bewijs is van werkzaamheid, mogelijk door het hoge aantal valse meldingen (Poyner & Webb, 1991). Een alarm is een groot afschrikmiddel voor inbraak voor een onervaren inbreker en een kleine voor een meer ervaren inbreker (Worthington & Webber, 2013).

ernaast zaten wat de ander nog interessanter maakte. Nee, blijf bij je eerste keus. Dat is het beste.

Ok. Dus hier ga ik vandaag aan het werk. Mooi huis. Zoals ik al zei, handig dat afdakje, als dit goed gaat, kom ik nog wel eens terug hier in de buurt. Maar waar kan ik heen vanaf het afdakje? Naar boven. Ja. Niemand die me hier ziet, het is stil op straat. Eerst eens aan de voordeur kijken of die misschien open is, dan hoeft ik niet te klimmen. Nee, niet open. Geen probleem, dan ga ik hier naar boven. Mooie naam trouwens, klinkt als een goede naam om bij op bezoek te gaan. Ja, hier sla ik vanavond mijn slag. Bij Elffers...

Literatuur

- Armitage, R., Monchuk, L., & Rogerson, M. (2011). It looks good, but what is it like to live there? Exploring the impact of innovative housing design on crime. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 17(1):29–54.
- Beavon, D. J. K., Brantingham, P. L., & Brantingham, P. J. (1994). The influence of street networks on the patterning of property offenses. In: Clarke, R. V., redactie, *Crime prevention studies*, pp 115–148. Monsey, N.Y., Willow Tree Press.
- Bennett, T. & Wright, R. (1984). Constraints to burglary: The offender's perspective. In: Clarke, R. V. & Hope, T., redactie, *Coping with burglary: Research perspectives on policy*, International Series in Social Welfare, pp 181–200. Boston, Kluwer-Nijhoff.
- Bernasco, W. (2008). Them again? Same-offender involvement in repeat and near repeat burglaries. *European Journal of Criminology*, 5(4):411–431.
- Bernasco, W. & Nieuwbeerta, P. (2005). How do residential burglars select target areas? A new approach to the analysis of criminal location choice. *British Journal of Criminology*, 45(3):296–315.
- Bowers, K. J. & Johnson, S. D. (2004). Who commits near repeats? A test of the boost explanation. *Western Criminology Review*, 5(3):12–24.
- Brantingham, P. L. & Brantingham, P. J. (1984). Burglary mobility and crime prevention planning. In: Clarke, R. V. & Hope, T., redactie, *Coping with burglary: Research perspectives on policy*, International Series in Social Welfare, pp 77–96. Boston, Kluwer-Nijhoff.
- Chula Vista police department (2001). The Chula Vista residential burglary reduction project. Technical report, Chula Vista.
- Clare, J., Fernandez, J., & Morgan, F. (2009). Formal evaluation of the impact of barriers and connectors on residential burglars' macro-level offending location choices. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 42(2):132–158.

- Cromwell, P., Olson, J., & Avary, D. (1991). *Breaking and entering: An ethnographic analysis of burglary*. Newbury Park, CA, Sage.
- Elffers, H., Beijers, W. M. E. H., van der Kemp, J. J., & Peeters, M. P. (2012). Experimentele aanpak van woninginbraken op basis van besmettelijkheidsanalyses. Technical report, Reeks Criminologie VU.
- Hakim, S., Rengert, G. F., & Shachmurove, Y. (2001). Target search of burglars: A revised economic model. *Papers in Regional Science*, 80(2):121–137.
- Hamilton-Smith, L. N. & Kent, A. (2005). The prevention of domestic burglary. In: Tilley, N., redactie, *Handbook of crime prevention and community safety*, pp 417–457. Cullompton, Willan Publishing.
- Kleemans, E. R. (1996). *Strategische misdaadanalyse en stedelijke criminaliteit: Een toepassing van de rationele keuzebenadering op stedelijke criminaliteitspatronen en het gedrag van daders, toegespitst op het delict woninginbraak*. Enschede, Universiteit Twente.
- KNMI.nl (2008). Klimatologie. Daggegevens van het weer in Nederland.
- Lynch, J. P. & Cantor, D. (1992). Ecological and behavioral influences on property victimization at home: Implications for opportunity theory. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 29:335–362.
- Mehlbaum, S. & van der Wee, W. (2011). Gepakt en gestraft? Een onderzoek naar de kenmerken en afhandeling van woninginbraakverdachten. Technical report, Regiopolitie Amsterdam-Amstelland, Dienst Regionale Informatie.
- Nee, C. & Meenaghan, A. (2006). Expert decision making in burglars. *British Journal of Criminology*, 46(5):935–949.
- Newman, O. (1972). *Defensible space: Crime prevention through urban design*. New York, Macmillan.
- Peeters, M. P. & Elffers, H. (2010). Do physical barriers affect urban crime trips? The effect of a highway, a railroad, a park or a canal on the flow of crime in The Hague. *Crime Patterns and Analysis*, 3(1):38–49.
- Peeters, M. P., van der Kemp, J. J., Beijers, W. M. E. H., & Elffers, H. (2012). Het effect van intensief surveilleren vlak bij en vlak na een eerdere inbraak. *Tijdschrift voor Criminologie*, 54(4):335–348.
- Perkins, D. D., Wandersman, A., Rich, R. C., & Taylor, R. B. (1993). The physical environment of street crime: Defensible space, territoriality and incivilities. *Journal of Environmental Psychology*, 13(1):29–49.
- Poyner, B. & Webb, B. (1991). *Crime free housing*. Oxford, Butterworth Architecture.
- Ratcliffe, J. H. (2008). Near repeat calculator (version 1.2).
- Rengert, G. & Wasilchick, J. (2000). *Suburban burglary: A tale of two suburbs*. Springfield, Ill, Charles C. Thomas, 2 edition.
- Schneider, R. H. & Kitchen, T. (2007). *Crime prevention and the built environment*. Abingdon, Routledge.

- Tseloni, A., Osborn, D. R., Trickett, A., & Pease, K. (2002). Modelling property crime using the British crime survey: What have we learnt? *British Journal of Criminology*, 42(1):109–128.
- van der Kemp, J. J., Elffers, H., Beijers, W. M. E. H., & Peeters, M. P. (2010). Besmettelijkheid van woninginbraak. Analyse van woninginbraken in district west, Amsterdam-Amstelland. Technical report, Reeks Criminologie VU.
- Vandeviver, C. & van Daele, S. (2012). De rol van omgevingskenmerken in de selectie van geschikte doelwitten van woninginbraak. In: Christiaensen, S., Dormaels, A., & van Daele, S., redactie, *Diefstal in woningen: bijdragen voor een geïntegreerde beheersing vanuit beleid, praktijk en wetenschap*, Cahiers integrale veiligheid, pp 73–93. Antwerpen, Maklu.
- Veilig Wonen (n.d.). Certificeringseisen.
- Verwee, I., Ponsaers, P., & Enhus, E. (2007). *Inbreken is mijn vak: Textuur en praktijk van woninginbraak*. Het Groene Gras. Den Haag, Boom Juridische Uitgevers.
- Worthington, E. (2013). Personal communication on Report on breaking and entering on 17-03-2013.
- Worthington, E. & Webber, A. (2013). Results of the residential break and enter offender study.
- Wright, R., Logie, R. H., & Decker, S. H. (1995). Criminal expertise and offender decision making: An experimental study of the target selection process in residential burglary. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 32(1):39–53.